16/07/2022

Θρησκευτικά: Τι αλλάζει από την απόφαση του ΣτΕ να ακυρώσει την απαλλαγή από το μάθημα

/ Επικαιρότητα

Της Δέσποινας Σωτηρίου

Αλλαγές σε ό,τι αφορά την απαλλαγή από το μάθημα των θρησκευτικών αναμένεται να ανακοινώσει το υπουργείο Παιδείας, μετά την απόφαση του ΣτΕ να ακυρώσει την Κοινή Υπουργική Απόφαση του 2021, κατά το μέρος που προβλέπεται η απαλλαγή των μαθητών από το μάθημα των Θρησκευτικών, καθώς δεν προηγήθηκε η γνώμη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα για αυτό το θέμα.

Αξίζει πάντως, να σημειωθεί ότι η απόφαση του ΣτΕ αφήνει ένα εύλογο διάστημα έως το τέλος του σχολικού έτους 2022-2023 μέχρι την οριστική ρύθμιση του

θέματος.

Η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ), με την υπ’ αριθμ. 1478/2022 απόφασή της, (πρόεδρος ο Δημήτρης Σκαλτσούνης και εισηγήτρια η σύμβουλος Επικρατείας Παρασκευή Μπραΐμη) έκανε δεκτή αίτηση γονέων, με την οποία ζητούσαν την ακύρωση της από 28.5.2021 ΚΥΑ κατά το μέρος που ρυθμίζεται η απαλλαγή των μαθητών – μαθητριών από το μάθημα των Θρησκευτικών.

Με την αίτησή τους, οι γονείς ζητούσαν την ακύρωση της επίμαχης υπουργικής αποφάσεως αφενός κατά το μέρος που αφορά στις προϋποθέσεις απαλλαγής από το μάθημα των Θρησκευτικών αφετέρου κατά το μέρος που προβλέπεται η εναλλακτική απασχόληση των απαλλασσόμενων από το μάθημα των Θρησκευτικών μαθητών και μαθητριών, αντί να προβλέπεται η διδασκαλία ισότιμου μαθήματος συναφούς περιεχομένου με το μάθημα των Θρησκευτικών.

Η Ολομέλεια του ΣτΕ έκρινε ότι η ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία ο διευθυντής – διευθύντρια της σχολικής μονάδας σε συνεργασία με τον σύλλογο των διδασκόντων αποφασίζουν κατά περίπτωση για τον τρόπο που απασχολούνται υποχρεωτικά οι απαλλασσόμενοι μαθητές, είναι συνταγματικώς ανεκτή, ως μεταβατική, μέχρι την οριστική ρύθμιση του θέματος εντός ευλόγου χρόνου. Και από το ΣτΕ ως εύλογος χρόνος κρίνεται το τέλος του σχολικού έτους 2022-2023.

Τέλος, οι σύμβουλοι Επικρατείας έκριναν ότι «πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξεως απαιτείτο, ως ουσιώδης τύπος, η παροχή γνώμης της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η οποία όμως, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, δεν υπάρχει».

Η Πανελλήνια Ένωση Θεολόγων κάνει λόγο για προσπάθεια ορισμένων να εισαγάγουν μη ορθόδοξα, μη παιδαγωγικά και πολυθρησκειακά προγράμματα θρησκευτικών.

Ικανοποίηση της ΠΕΘ

Η Πανελλήνια Ένωση Θεολόγων με ανακοίνωσή της χαιρετίζει την απόφαση, υπ' αριθμ. 1478/2022 της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ), με την οποία ακυρώνεται η Κοινή Υπουργική Απόφαση 61178/ΓΔ4/28-05-2021, κατά το μέρος που προβλέπεται η απαλλαγή των μαθητών από το μάθημα των Θρησκευτικών, καθώς, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά, «στοιχείται επί των προηγούμενων αποφάσεων του ΣτΕ 660/2018, 926/2018, 1749/2019 και 1750/2019 της Μείζονος Ολομέλειας του ΣτΕ, με τις οποίες ακυρώθηκαν τα πολυθρησκειακά Προγράμματα Σπουδών και τα Βιβλία (Φάκελοι) Θρησκευτικών των κ. Φίλη – Γαβρόγλου και αποτελεί τη φυσική και λογική συνέχεια αυτών των Αποφάσεων».

Η ΠΕΘ θεωρεί ότι και η νέα απόφαση του ΣτΕ (Ολομ. 1478/2022) για τις απαλλαγές από τα Θρησκευτικά, όπως και οι προαναφερόμενες αποφάσεις του, κινείται προς την σωστή κατεύθυνση, διότι επισημαίνει, για μια ακόμη φορά, την υποχρέωση του Υπουργείου Παιδείας να σέβεται το ιερό συνταγματικό δικαίωμα των νέων μας να μπορούν να διδάσκονται ένα μάθημα Θρησκευτικών, που να έχει ως περιεχόμενο τις αλήθειες και τις παραδόσεις της δικής τους θρησκευτικής πίστεως.

Παράλληλα επισημαίνεται πως όσοι μαθητές/τριες είναι άθεοι/ες ή αγνωστικιστές/στριες και έχουν το δικαίωμα απαλλαγής από το μάθημα των Θρησκευτικών, έχουν και αυτοί/ές δικαίωμα να διδάσκονται, στη θέση του μαθήματος των Θρησκευτικών, ένα ισότιμο μάθημα, όπως συμβαίνει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, το οποίο να τους προσφέρει, τις απαραίτητες ηθικοκοινωνικές αξίες και τα πρότυπα, με τα οποία να αναπτύσσονται, προκειμένου να είναι σε θέση να εντάσσονται, χωρίς προβλήματα κοινωνικοποίησης, στο δημοκρατικό, πολιτισμικό και κοινωνικό περιβάλλον της χώρας.

Η ΠΕΘ επικροτεί την ως άνω απόφαση του ΣτΕ, διότι όπως λέει «βρίσκεται στην κατεύθυνση μιας ξεκάθαρης λύσεως, ως προς την παροχή στην μεγάλη πλειονότητα των μαθητών, που είναι ορθόδοξοι χριστιανοί, μιας πραγματικά Ορθόδοξης Χριστιανικής Αγωγής, δείχνοντας ταυτόχρονα, όμως, τον σεβασμό της ελληνικής πολιτείας στα διαφορετικά θρησκευτικά πιστεύω των μαθητών/τριών οι οποίοι/ες δεν είναι Χριστιανοί/ές Ορθόδοξοι/ες. Η πρόσφατη Απόφαση του ΣτΕ, μπορεί να ακύρωσε την ως άνω αντίστοιχη απόφαση (ΚΥΑ) του Υπουργείου Παιδείας του έτους 2021, που προέβλεπε την απαλλαγή κάποιων μαθητών, που πληρούσαν τις προϋποθέσεις να μην παρακολουθούν το μάθημα των Θρησκευτικών, παράλληλα όμως, το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε ότι η προσβαλλόμενη ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία ο Διευθυντής ή η Διευθύντρια της σχολικής μονάδας, σε συνεργασία με τον Σύλλογο των διδασκόντων αποφασίζουν, κατά περίπτωση, για τον τρόπο που απασχολούνται υποχρεωτικά οι

απαλλασσόμενοι/ες μαθητές/τριες (ενδεικτικά διαφορετικό διδακτικό αντικείμενο σε άλλο τμήμα της ίδιας τάξης ή ερευνητική δημιουργική δραστηριότητα), είναι συνταγματικώς ανεκτή, ως μεταβατική, μέχρι την οριστική ρύθμιση του θέματος, εντός ευλόγου χρόνου».

«Αναμένουμε την γόνιμη αξιοποίηση της ως άνω Αποφάσεως του ΣτΕ από την Ελληνική Πολιτεία και το αρμόδιο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων», λέει η Ένωση των Θεολόγων.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣτΕ Ολομ. 1478/2022

Πρόεδρος: Δ. Σκαλτσούνης, Πρόεδρος ΣτΕ

Εισηγητής: Π. Μπραΐμη, Σύμβουλος Επικρατείας

Ακύρωση κοινής υπουργικής απόφασης, καθ’ ο μέρος με αυτήν ρυθμίζεται η απαλλαγή των μαθητών/μαθητριών από το μάθημα των θρησκευτικών, διότι πριν από την έκδοσή της δεν τηρήθηκε, ως ουσιώδης τύπος, η παροχή γνώμης της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Με την 1478/2022 απόφαση της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή αίτηση ακυρώσεως γονέων, με την οποία ζητούσαν την ακύρωση της 61178/ΓΔ4/28.5.2021 κοινής αποφάσεως της Υπουργού και της Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων (Β΄ 2005), καθ’ ο μέρος με αυτή ρυθμίζεται η απαλλαγή των μαθητών /μαθητριών από το μάθημα των θρησκευτικών.

Συγκεκριμένα, με την αίτησή τους ζητούσαν την ακύρωση της προαναφερθείσας κοινής υπουργικής αποφάσεως αφενός μεν καθ΄ο μέρος αφορά στις προϋποθέσεις απαλλαγής από το μάθημα των θρησκευτικών, αφετέρου δε καθ’ ο μέρος με αυτήν προβλέπεται η εναλλακτική απασχόληση των απαλλασσόμενων από το μάθημα των θρησκευτικών μαθητών και μαθητριών αντί να προβλέπεται η διδασκαλία ισότιμου μαθήματος συναφούς περιεχομένου με το μάθημα των θρησκευτικών.

Με την απόφαση αυτή της Ολομελείας του Δικαστηρίου κρίθηκαν τα εξής:

Καταρχάς απορρίφθηκε ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο οι αιτούντες προέβαλαν παραβίαση του άρθρου 13 παρ. 1 του Συντάγματος και του άρθρου 2 του Π.Π. της ΕΣΔΑ, ερμηνευομένου υπό το φως του άρθρου 9 της ΕΣΔΑ, διότι δεν εκπληρώνεται, κατά τους ισχυρισμούς τους, η υποχρέωση της πολιτείας να παρέχει στους μαθητές και μαθήτριες που απαλλάσσονται από το μάθημα των θρησκευτικών τη διδασκαλία ισότιμου μαθήματος συναφούς περιεχομένου με το

μάθημα των θρησκευτικών. Κατά την κρίση του Δικαστηρίου, η Πολιτεία λαμβάνοντας υπόψη τις προαναφερθείσες συνταγματικές διατάξεις και τις διατάξεις της ΕΣΔΑ, όπως ερμηνεύτηκαν με τις 1749-1750/2019 αποφάσεις της μείζονος Ολομελείας αυτού, εξέτασε ενδελεχώς το ζήτημα της θεσπίσεως ισότιμου μαθήματος συναφούς περιεχομένου για τους μαθητές που απαλλάσσονται από το υποχρεωτικό μάθημα των θρησκευτικών και κατέληξε, λόγω των δυσχερειών, όπως αυτές παρατέθηκαν, στο μνημονευόμενο στην προσβαλλόμενη απόφαση 37/23.07.2020 πρακτικό του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, με το οποίο εγκρίθηκε η εισήγηση της Επιστημονικής Επιτροπής για την άμεση ρύθμιση του θέματος, σε μία μεταβατική ρύθμιση που αποτυπώνεται στην προσβαλλόμενη απόφαση και θα ισχύει μέχρι την ολοκλήρωση της μελέτης για την οριστική ρύθμιση του ζητήματος. Ενόψει αυτών, το Δικαστήριο έκρινε ότι η προσβαλλόμενη ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία ο Διευθυντής ή η Διευθύντρια της σχολικής μονάδας σε συνεργασία με τον Σύλλογο των διδασκόντων αποφασίζουν κατά περίπτωση για τον τρόπο που απασχολούνται υποχρεωτικά οι απαλλασσόμενοι/ες μαθητές/τριες (ενδεικτικά διαφορετικό διδακτικό αντικείμενο σε άλλο τμήμα της ίδιας τάξης ή ερευνητική δημιουργική δραστηριότητα), είναι συνταγματικώς ανεκτή, ως μεταβατική, μέχρι την οριστική ρύθμιση του θέματος εντός ευλόγου χρόνου. Ως εύλογος δε χρόνος κρίνεται το τέλος του σχολικού έτους 2022-2023, δοθέντος ότι, πέραν των δυσχερειών που ήδη εκτέθηκαν, η Πολιτεία καλείται για πρώτη φορά να ρυθμίσει το ζήτημα αυτό, δηλαδή να θεσπίσει ένα ισότιμο μάθημα συναφούς περιεχομένου για τους μαθητές που απαλλάσσονται από το υποχρεωτικό μάθημα των θρησκευτικών, σύμφωνα με την ερμηνεία των συνταγματικών και υπερνομοθετικών διατάξεων της ΕΣΔΑ που δόθηκε με τις προαναφερθείσες αποφάσεις του Δικαστηρίου.

Περαιτέρω, το Δικαστήριο λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις του άρθρου 9Α του Συντάγματος, των άρθρων 1 παρ. 1 και 2, 2 παρ. 1, 4 παρ. 1 και 2, 9 παρ. 1 και 2, καθώς και των άρθρων 36 παρ. 4, 57 παρ. 1 περ. κβ και 58 παρ. 3 περ. α και β του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων)», του άρθρου 15 του ν. 2472/1997 (Α’ 50) και των άρθρων 9, 13 παρ. 1 περ. γ και 22 του ν. 4624/2019 (Α΄ 137), έκρινε ότι, κατά την έννοια του άρθρου 36 παρ. 4 του προαναφερθέντος Γενικού Κανονισμού για την Προστασία των Δεδομένων, στην προκειμένη περίπτωση που προσβάλλεται κανονιστική πράξη με περιεχόμενο την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ειδικής κατηγορίας κατά το άρθρο 9 παρ. 1 του ίδιου Κανονισμού, τα οποία συνδέονται με την άσκηση του συνταγματικού δικαιώματος της ελευθερίας της θρησκευτικής

συνείδησης σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 του Συντάγματος, απαιτείται ως ουσιώδης τύπος, η έλλειψη του οποίου οδηγεί σε ακύρωση της πράξεως, η παροχή γνώμης της εποπτικής αρχής πριν από την έκδοσή της. Επομένως, κατά την κρίση του Δικαστηρίου πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξεως απαιτείτο, ως ουσιώδης τύπος, η παροχή γνώμης της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η οποία όμως, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, δεν υπάρχει. Για τον λόγο αυτόν, βασίμως προβαλλόμενο, το Δικαστήριο έκρινε ότι πρέπει να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη ως προς όλες τις διατάξεις της που αφορούν την απαλλαγή από το μάθημα των θρησκευτικών (άρθρο 25 παρ. 3 και οι παρ. 4 και 5 του ίδιου άρθρου κατά το μέρος που αφορούν το ζήτημα αυτό). Και τούτο, αφενός λόγω της αλληλουχίας και της αλληλεξαρτήσεως των διατάξεων που αφορούν το ζήτημα αυτό και τελούν σε οργανική ενότητα μεταξύ τους και αφετέρου λόγω του ότι η διαπιστούμενη πλημμέλεια αφορά το σύνολο των διατάξεων της προσβαλλόμενης πράξεως που αναφέρονται στο ζήτημα της απαλλαγής από το μάθημα των θρησκευτικών.